

RESPOSTA A R. PENNA

Enric CORTÈS

Facultat de Teologia de Catalunya

Encara que s'hagi limitat a Rm 9-11 és d'agrair la seva manera de tractar el tema gens fàcil de les relacions entre Pau/Israel/evangeli:

1. Sobre Pau, perquè subratllant que, com menys Pau té en compte la Llei de Moisès —punt tan fonamental per a la majoria ortodoxa del judaisme del seu temps—, més demostra el seu amor per Israel. Un amor/salvació que també s'estén als jueus que no han cregut ni creuran en el temps històric mesurable.
2. Perquè ha sabut subratllar que per força la metàfora paulina de l'olivera i de les branques tallades implica que aquestes encara que hagin estat tallades en un primer moment per causa de la seva incredulitat (en l'evangeli, en la fe en Jesús) són, no obstant això, salvades en un últim moment com a reinserides (Rm 11, 17-20. 25-26, cf. pp. 404-405). El que més m'ha interessat és que vostè fa veure bé que si les branques de l'olivera borda poden mantenir-se vives en l'autèntica, això vol dir que les arrels d'aquesta (Israel) són grosses i plenes de saba. Vostè anomena bé el rol d'aquestes arrels «una funzione portante e santificante» (p. 405). El felicito.
3. Si alguna crítica hagués de fer, seria a propòsit del tractament d'algun text jueu com és ara el de la Mixnà (Sanedrí 10,1ss) comparat amb la salvació d'Israel en Rm 9-11. Prefereixo la interpretació que en fa P. Sanders: p. ex., els Saduceus que allí hi són condemnats, ho són més de forma homilètica que dogmàtica: és a dir, que per discussió d'escola se'ls aplica el principi rabínic d'exegesi: «mesura per mesura»: no creieu en la vida eterna, doncs no la tindreu.... D'altra banda hi ha sens dubte altres textos més clars de la salvació de tot Israel, al meu entendre, com és ara el de la *Mekilta de Rabbi Yišma()*el 21,30 (10) 10, etc.

SOBRE EL TRACTAMENT DEL JESÚS DE LA HISTÒRIA

1. Estic del tot d'acord que el gran problema que resta per a solucionar en el tema de la *missio ad gentes* és sobre quin principi o raó (de la mena que sigui) els primers apòstols i missioners judeocristians, vista l'actitud global de Jesús (malgrat els contactes excepcionals amb pagans i en terres fora de l'estricta Israel), el seu silenci i el seu manament de romandre en les fronteres d'Israel, no obstant això, s'atreveixen a anunciar arreu la bona nova (pp. 393-394).
2. Subratllo també el bonic tractament de Jesús com a home de fe, com a creient.
3. Parlant d'aquesta actitud de Jesús, vostè subratlla bé el lligam de Jesús amb l'Escriptura de la qual s'apropia el missatge profètic sobretot en la lectura sinagoga d'Is 61, que segons Lc 4 i en la paràbola dels mals vinyaters de la qual amb raó menciona l'ús personalitzador que en fa Jesús i el targum. Encara que es discuteix el tarannà judeo-palestinenc de la menció del *shemà* en parlar del primer i principal manament (Mc 12,18-34), crec molt encertada també la seva atenció al targum per la interpretació de diversos textos sinòptics que ens fan pensar en la consciència religiosa de Jesús obtinguda almenys en part per l'impacte de l'escolta de l'Escriptura *sensu lato* en la sinagoga. Sobre això voldria només afegir dos elements per a ajudar potser a la reflexió comuna:
 - a) Vostè diu que no és casual la menció de dos profetes (Elies i Eliseu) en el discurs a Natzalet. Per vostè és un senyal entre altres textos de la formació de la consciència profètica del Jesús de la història. Potser la menció dels miracles a favor dels pobres i desconsolats d'Elies i Eliseu venia preparada per la versió targúmica de Gn 35,9 (el targum Neófiti, la Guenizà del Caire, targum Fragmentari abunden en la importància de les obres de misericòrdia a imitació de la de Déu amb Jacob a Padan-Aram). De fet, els documents de la Guenizà permeten de pensar en la versemblança de l'ús de Gn 35,9 quan, com *haftarà*, es proclamava a Natzalet el text d'Is 61,1-9 o Is 61-29 (cf. entre altres, Perrot Ch., *La lecture de la Bible* pp. 201-204). És clar que tot depèn de quin cicle s'usés a Palestina per a la lectura de la Torà... i d'això en sabem massa poc. Sigui com sigui, vostè ha establert bé el principi i s'ha de recordar en aquest sentit el que deia G. Vermes: la lectura i la traducció sinagoga en temps de Jesús era l'«única font d'inspiració per a la pietat individual» (p. 61 de *Post-biblical Jewish Studies*). Jo hi afegiria només un adjectiu que vostè segurament també admetrà: «l'única font externa d'inspiració» (recordant la pregària individual de Jesús).

- b) Crec que amb raó diversos especialistes (G. F. Moore, R. Bloch, M. McNamara...) parlen de la inseparable unió entre la tasca del traductor/meturgueman (o torsimany) en la sinagoga i la del predicador; segurament que moltes vegades es confonien del tot. Si fos així, això subratllaria encara millor la dependència de Jesús de l'Escriptura en el creixement de la seva consciència religiosa. Això no treu, és clar, que després en el seu actuar i en les paràboles sobre el regne de Déu es manifesti del tot com a amo i pastor de la paraula.

Enric CORTÈS
Cardenal Vives i Tutó, 16
E - 08034 BARCELONA
E-mail: ecortes@hotmail.com